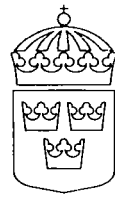

Regeringens skrivelse

1991/92:79

med redogörelse för tillämpningen av lagen
(1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd
med internationell bakgrund (terroristlag)

Skr.
1991/92:79

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 12 december 1991 en redogörelse för tillämpningen av lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlagen) under tiden den 1 juli 1990–den 30 juni 1991.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Birgit Friggebo

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 december 1991

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidsson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, och Ask.

Föredragande: statsrådet Friggebo

Skrivelse med redogörelse för tillämpningen av lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlagen)

Särskilda regler för bekämpning av internationell terrorism har funnits i svensk lagstiftning sedan år 1973. Huvudsyftet för den då antagna lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund var att hindra presumtiva terrorister från att komma in i eller stanna kvar i vårt land. Detta huvudsyfte har präglat även vår senare lagreglering mot terrorism.

Den första lagen i ämnet var tidsbegränsad. Huvuddelen av dess bestämmelser gjordes dock permanenta redan år 1975 genom att införlivas med den då gällande utlänningslagen (1954:193). Samtidigt bröts reglerna om telefonavlyssning och vissa andra tvångsåtgärder ut och fick bilda en särskild lag, lagen (1975:1360) om tvångsåtgärder i spaningssyfte i vissa fall. Även denna lag var tidsbegränsad, men kom genom successiva förlängningar att gälla till den 1 juli 1989.

Terroristbestämmelserna i 1954 års utlänningslag överfördes i stort sett oförändrade till utlänningslagen (1980:376) som gällde fram till den 1 juli 1989 då vår nuvarande utlänningslag (1989:529) trädde i kraft. Terroristbestämmelserna och spaningslagens bestämmelser fördes då samman i lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlagen), som trädde i kraft den 1 juli 1989.

Denna lag har sedan den 1 juli 1991 ersatts av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Även om lagen om särskild utlänningskontroll inte har varit i kraft under den tid denna redogörelse avser kan det finnas skäl att i detta sammanhang något beröra dess innehåll. Den nya lagen följer i sina huvuddrag terroristlagen, men medger ökade möjligheter att skydda landet mot terrorism och ger också en förbättrad rättssäkerhet. Enligt de nya reglerna krävs inte att utlänningskontrollen tillhör en terroristorganisation och även risken för terrordåd utomlands skall beaktas. Vidare har regeringens möjlighet att besluta om s.k. kommunarrest avskaffats och giltigheten av ett beslut om anmälningsplikt tidsbegränsats till tre år, varefter det skall omprövas av en domstol.

Terroristbestämmelserna och bestämmelserna i spaningslagen gjordes vid sin tillkomst tidsbegränsade med hänsyn till deras ingripande och extraordinära natur. När terroristbestämmelserna senare fördes in i utlänningslagen bestämdes därför att den parlamentariska insyn, som tidigare förekommit vid riksdagens prövning av terroristlagens fortsatta giltighet, skulle ske i form av en årlig skrivelse från regeringen till riksdagen (prop. 1975/76:18 s.161). En motsvarande redovisningsskyldighet beträffande spaningslagens tillämpning infördes år 1982 (JuU 1981/82:54, rskr. 298). Denna form av parlamentarisk insyn har därefter bibehållits såväl avseende 1989 års terroristlag (prop. 1988/89:86 s. 140) som den nu gällande lagen om särskild utlänningskontroll (prop. 1990/91:118 s. 72). Den senaste redovisningen gjordes i regeringens skrivelse 1990/91:73.

En redogörelse för tillämpningen av lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlagen) under tiden den 1 juli 1990 – den 30 juni 1991 har utarbetats inom kulturdepartementet. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet som *bilaga*.

Jag hemställer att regeringen till riksdagen överlämnar den inom kulturdepartementet upprättade redogörelsen för tillämpningen av terroristlagen under tiden den 1 juli 1990- den 30 juni 1991.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Redogörelse för tillämpningen av lagen (1989:530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlag)

Skr. 1991/92:79
Bilaga

Rikspolisstyrelsen har i en skrivelse till regeringen av den 12 november 1991 redogjort för terroristlagens tillämpning under tiden den 1 juli 1990 – den 30 juni 1991.

Av skrivelsen framgår bl.a. följande.

Regeringen har under perioden med stöd av terroristlagen utvisat fyra personer med palestinskt ursprung tillhörande palestinska organisationer eller verkande för sådana. Ytterligare en person aktualiserades samtidigt, men lämnade Sverige frivilligt.

De särskilda möjligheterna till hemlig teleavlyssning m.m., som efter tillstånd av rätten kan förctas med stöd av terroristlagen, har inte använts.

År 1984 beslutade regeringen med stöd av 47 § utlänningslagen (1980:376) att nio turkiska medborgare, medlemmar av Kurdistanens arbetarparti (PKK), skulle utvisas ur Sverige. Eftersom verkställighetshinder ansågs föreligga beslöt regeringen att utvisningsbesluten tills vidare inte skulle verkställas. Regeringen föreskrev vidare att sådana inskränkningar som avsågs i 48 § första stycket samma lag skulle gälla för samtliga.

Regeringen, som redan den 31 augusti 1989 upphävde utvisningarna beträffande två av de turkiska medborgarna och samtidigt mildrade inskränkningarna för två andra, har genom beslut den 11 oktober 1990 upphävt alla föreskrifterna utom avseende anmälningsplikten för sex av de turkiska medborgarna.

Utrikesdepartementet har i en skrivelse av den 8 oktober 1991 redogjort för den internationella terrorismens utveckling avseende tiden från halvårsskiftet 1990 till halvårsskiftet 1991. Av skrivelsen framgår bl.a. följande.

Antalet internationella terroristdåd har fortsatt att sjunka under perioden. Trots ett förhöjt hot från olika terroristgrupper, särskilt i samband med Iraks invasion av Kuwait, har det inte heller inträffat någon terroraktion i vilken ett stort antal människor skulle ha dödats eller skadats.

Sverige eller svenska intressen utomlands har inte varit förstahandsmål för terroristattacker. Dock har beredskapen avseende de i Gulfkrisen inblandade ländernas intressen skärpts i Sverige under vissa perioder.

Efter Palestine Liberation Fronts misslyckade attack mot stränderna i Israel i maj 1990 uppsköt USA dialogen med PLO som följd av organisationens vägran att fördöma attacken. Utvandringen av judar från Sovjetunionen till Israel samt Irans dödsdom mot författaren Salman Rushdie bidrog också till att det under sommaren 1990 utfärdades varningar för terroristdåd, i första hand i Mellersta Östern och Europa.

Hotbilden förhöjdes ytterligare efter Iraks invasion av Kuwait den 2 augusti 1990. Saddam Hussein och en rad palestinska grupper hotade med terroristattacker mot västländerna, Israel och de moderata arabstaterna.

Farhågorna om en terrorvåg besannades dock inte ens efter FN-koalitionens ingripande mot Irak i januari 1991. Antalet terroristincidenter eller utförda terroristdåd som har kunnat hänföras till Gulfkrisen har visserligen va-

rit ganska stort. De dåd som har kommit till utförande har emellertid varit mindre allvarliga.

En av förklaringarna till den relativt låga aktiviteten från terroristgruppernas sida kan vara den starkt förhöjda beredskapen mot terrordåd som vidtog världen runt. En annan är det omfattande internationella samarbetet i kampen mot terrorism. Vad avser Irak har förmodligen förstörandet av kommunikationsnätet i Bagdad samt utvisningar från västvärlden av omkring 200 irakiska agenter bidragit. En ytterligare förklaring utgörs av demokratiseringen i Sovjetunionen och Östeuropa under de senaste åren och dessa länders indragna stöd till och skydd av olika terroristgrupper.

Även om hotbilden vid halvårsskiftet 1991 framstår som gynnammare än på många år får risken för terroristaktioner på sikt anses fortsatt stor. För den framtida utvecklingen kommer resultatet av fredskonferensen om Mellersta Östern att ha en avgörande betydelse.

Utvecklingen i Sovjetunionen, Jugoslavien och Turkiet har inte drabbat utomstående genom terroristdåd.

Skr. 1991/92:79

Bilaga

